

HÄSTENS MUN I OLIKA ÅLDRAR – SÅ BÖR DU AGERA

Regelbundna kontroller av munhålan, samt variation av bitt och huvudlag, är viktigt. Julia Lundberg är distriktsveterinär i Karlskrona och ger tips för hästar i olika åldrar.

Att göra den första munhålekontrollen redan när hästen är ung är viktigt, menar Julia Lundberg som är distriktsveterinär med tandkompetens på häst. Detta eftersom hästen får en helt ny uppsättning tänder när den är mellan två och fem år gammal.

– Under de åren händer det väldigt mycket i hästens mun, dessutom är det ofta i den åldern vi ska börja invänjningen av bitt. Tandkollen på de unga

hästarna är också viktig eftersom många problem kan förebyggas och behandlas om de upptäcks i tid, säger hon.

Julia förordar därför att den första tandkontrollen görs inför att hästen ska börja vänjas vid bitt. Bland annat för att vid behov kunna operera bort dess vargtänder.

– Vi brukar rekommendera att de ska tas bort om man ska rida hästen med bitt. Vargtänderna är väldigt små och

sköra, vilket gör att de kan gå av eller orsaka obehag eftersom bittet ligger och trycker mot dem, förklarar hon.

Därefter bör hästens mun kollas av veterinär minst en gång om året fram till att tandväxlingen är färdig.

De regelbundna munhåleundersökningarna bör även fortlöpa efter att hästen har bytt tänder. Efter femårsåldern rekommenderar Julia generellt att hästens mun kollas en gång om

REGELBUNDET. Vid rutinkontrollen kan veterinären upptäcka begynnande munproblem.

STABILT. Fast ringar kan få bittet att ligga mer stilla, vilket många hästar uppskattar.

året, men hon menar samtidigt att det kan vara individuellt.

– Ser allt fint ut under en årlig koll kan det räcka med vartannat år, samtidigt som tätare kontroller kan behövas om problematik finns.

När hästen börjar närma sig 20-årsåldern brukar vanligen flera åldersrelaterade problem visa

sig i munhålan. Exempelvis börjar de vanligtvis vassa emaljåsarna på kindtänderna att slitas ner, hästen får därmed svårare att mala sönder fodret. Den kan även börja tappa tänder eftersom dess långa tandrötter blir allt kortare.

– Det är väldigt individuellt i vilken ålder problemen börjar märkas. Tecken på att hästen har börjat få problem med tänderna kan vara att den tappar hull, lämnar foder eller att man ser att det finns otuggade höbollar i boxen, berättar Julia.

RÄTT LÄNGD PÅ BETTET

Förutom att regelbundet kontrollera hästens munhåla och tänder hos veterinär, menar Julia att ett anpassat bitt och huvudlag är en viktig del i munhälsan. I ett första steg ska bittet vara korrekt inpassat.

– Många tar gärna ett lite för långt bitt för att undvika tryck mot mungiporna, men längden är väldigt viktig. Ett bra sätt att ta reda på vilken storlek hästen ska ha är att ta en vanlig linjal och mäta från mungipa till mungipa, säger hon och fortsätter:

– Bittet får heller inte hissas för högt upp, för då kan det orsaka klämskador.

Vilken typ av bitt man sedan väljer tycker Julia ska anpassas efter vad hästen och ryttaren trivs med.

– En del hästar trivs bättre på ett ole-

dat bitt, medan andra gillar ett ledat bättre. På framför allt unga hästar är en rekommendation att ha ett så tunt bitt som möjligt. Dels eftersom de är

ovana, dels för att det egentligen inte finns plats för ett bitt i hästens mun, säger hon och fortsätter:

– Många unga hästar, och även äldre individer, föredrar ett bitt

som ligger stilla och stabilt i munnen. Då kan en modell med fasta ringar vara ett bra alternativ.

VARIERA OLIKA HUVUDLAG

Vad gäller nosgrimmman förklarar Julia att valet ska göras utifrån bittet. Ett stångbitt går exempelvis inte ihop med en remontnosgrimm eftersom den låser bittets skänkel.

– Det viktigaste av allt är att nosgrimmman inte spänns för hårt, kanske behövs den inte alls? Min rekommendation är att variera både bitt och nosgrimmor för att trycket ska fördelas på olika ställen. På så sätt minimeras risken för skador i munnen på hästen, säger hon.

För att göra variationen enkel är Julias tips att ha tre olika typer av huvudlag att växla mellan. Ett av alternativen får gärna vara bittlöst av något slag.

– På så sätt slipper du mycket med att byta bitt hela tiden. Det blir dessutom mer naturligt att man varierar sig när tränsen hänger färdiga i sadelkammaren.

Utöver variation tycker Julia att man som ryttare, i den utsträckning det går, bör hålla lite koll själv i hästmunnen.

– Tryckskador är smärtsamma för hästen och tar ofta lång tid att läka, så det bästa är att hålla koll och att därmed förebygga att de uppstår.

»Tryckskador är smärtsamma och tar ofta lång tid att läka.«

SERIEN »I HÄSTHÄLSANS TJÄNST«

Under året publiceras en serie i fem delar, där erfarna hästveterinärer ger sin syn på akut- och friskvård. De bjuder även på konkreta tips inom sina respektive specialområden, som främjar hästhälsan.

Detta görs i samarbete med Distriktsveterinärerna som är en del av Jordbruksverket och som har 500 veterinärer, djursjukskötare samt djurvårdare anställda och som finns på cirka 80 platser i Sverige.

Distriktsveterinärerna
en del av Jordbruksverket

FOTO: PRIVAT

TANDKOMPETENS. Distriktsveterinär Julia Lundberg tog sin veterinärexamen i Köpenhamn 2009 och har därefter gått tre delkurser av SLU:s vidareutbildning inom hästtandvård.